

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 1 december 2020
(OR. en)

13512/20

SOC 772
EMPL 542

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	ST 12945/20
Ärende:	Rådets slutsatser om mänskliga rättigheter och anständigt arbete i globala leveranskedjor

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om mänskliga rättigheter och anständigt arbete i globala leveranskedjor.

**Rådets slutsatser om
mänskliga rättigheter och anständigt arbete i globala leveranskedjor**

SOM ERINRAR OM ATT

1. skyddet av de mänskliga rättigheterna, främjandet av hållbar utveckling, skyddet av miljön, främjandet av social rättvisa och upprätthållandet av internationell rätt hör till Europeiska unionens grundläggande värden enligt fördragen om Europeiska unionen och enligt Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,
2. dessa värden vägleder Europeiska unionens engagemang när det gäller att skydda de mänskliga rättigheterna och främja anständigt arbete för alla,
3. medlemsstaterna har åtagit sig att verka för anständiga arbetsvillkor för alla såsom fastställs i FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling; hållbara globala leveranskedjor är avgörande för att man ska kunna uppnå FN:s mål för hållbar utveckling, vilket också betonas i det nya europeiska samförståndet om utveckling¹,
4. anständigt arbete för alla i FN:s Agenda 2030, ILO:s deklaration om social rättvisa för en rättvis globalisering från 2008 och ILO:s hundraårsdeklaration om framtidens arbetsliv från 2019 fastställs som ett centralt mål,
5. ILO:s trepartsdeklaration om principer som rör multinationella företag och socialpolitik ger vägledning till företag om socialpolitik och inkluderande, ansvarsfull och hållbar arbetsplatspraxis, medan OECD:s riktlinjer för multinationella företag tillhandahåller principer och standarder för ansvarsfullt företagande²,

¹ Nytt europeiskt samförstånd om utveckling: Vår värld, vår värdighet, vår framtid – gemensam förklaring från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, Europaparlamentet och kommissionen, 2017.

² Internationella arbetsorganisationen: *Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy*, femte upplagan – mars 2017. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling: *OECD Guidelines for Multinational Enterprises*, 2011 års upplaga.

6. respekten för, främjandet och det effektiva genomförandet av de principer om grundläggande rättigheter i arbetslivet som ingår i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet från 1998 är en viktig del av agendan för anständigt arbete,
7. Europarådet år 2016 antog rekommendationen om mänskliga rättigheter och företag, som ger särskild vägledning för att bistå medlemsstaterna³,
8. rådet uppmanade medlemsstaterna och Europeiska kommissionen att uppmuntra och främja ansvarsfull förvaltning av globala försörjningskedjor, bland annat genom företagens sociala ansvar, tillbörlig aktsamhet när det gäller mänskliga rättigheter, främjande av anständigt arbete samt socialt skydd och arbetarskydd⁴,
9. kommissionen antog den europeiska gröna given⁵ och betonade att EU som världens största inre marknad kan fastställa standarder som gäller för globala värdekedjor,
10. Europeiska unionen och dess medlemsstater har åtagit sig att genomföra FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter i syfte att skydda de mänskliga rättigheterna och arbetsnormerna mot negativa effekter förorsakade av företag, samt för att säkerställa att de som berörs av affärsverksamhet har tillgång till ett effektivt rättsmedel,

³ Europarådet: *Human rights and business – Recommendation CM/Rec(2016)3 of the Committee of Ministers to Member States* (2016).

⁴ Europeiska unionens råd, *Framtidens arbetsliv: Europeiska unionen stöder ILO:s hundraårsdeklaration*, 2019, 13436/19, punkt 19.

⁵ Europeiska kommissionen, meddelandet *Den europeiska gröna given*, COM(2019)640 final, s. 22.

SOM BEAKTAR ATT

11. covid-19-pandemin har förvärrat den redan prekära situationen för delar av arbetskraften på alla nivåer av de globala leveranskedjorna; detta gäller särskilt kvinnor, barn och migrerande arbetstagare, som på ett oproportionerligt sätt utsätts för företagsrelaterade kränkningar av de mänskliga rättigheterna och arbetstagarrättigheterna⁶,
12. den fortsatta kraftiga nedgången i arbetstimmar och de betydande förlusterna av arbetsinkomster globalt på grund av covid-19-pandemin innebär att omkring 1,6 miljarder arbetstagare enbart i den informella ekonomin – dvs. nästan hälften av den globala arbetskraften – löper en omedelbar risk att förlora sina försörjningsmöjligheter⁷,
13. covid-19-pandemin har förorsakat en global recession som är betydligt värre än den ekonomiska och finansiella krisen 2007–2009; företag i Europa och resten av världen står inför enorma utmaningar när det gäller att hantera denna exceptionella ekonomiska situation; pandemin har visat att företagen, för att kunna hantera kriser effektivt och flexibelt, gör klokt i att ha en överblick över sina värdekedjor, känna sina leverantörer och samarbeta med dem,
14. samarbetet mellan arbetsmarknadens parter spelar en viktig roll när det gäller att hantera och mildra effekterna av covid-19-krisen, och detta kan endast vara effektivt om föreningsfriheten och de kollektiva avtalsförhandlingarna är skyddade,
15. det under de två senaste årtiondena har skett vissa förbättringar när det gäller kampen mot barnarbete, även om de senaste uppskattningarna visar på betydande avmattning i framstegen⁸; om den globala minskningen av barnarbete fortsätter i så långsam takt kommer det att ta nästan ytterligare 40 år att avskaffa barnarbetet, i stället för de fem år som förutsågs i enlighet med delmål 8.7 i mål 8 för hållbar utveckling,

⁶ Förenta nationerna: *Shared Responsibility, Global Solidarity: Responding to the socio-economic impacts of COVID-19*, 2020, *COVID-19 and Child Labour: A time of crisis, a time to act*, UNICEF/ILO joint publication, juni 2020.

⁷ *ILO Monitor: COVID-19 and the world of work*, 29 april 2020.

⁸ Internationella arbetsorganisationen, *Global Estimates of Child Labour, Results and Trends, 2012-2016*, september 2017.

16. globala leveranskedjor spelar en nyckelroll i den ekonomiska verksamheten i hela världen och i den globala handeln; hundratals miljoner arbetstagare är anställda i multinationella företags leveranskedjenät; dessa nätverk står för 80 procent av världshandeln⁹; de måste förvaltas på ett hållbart sätt för att skapa anständigt arbete för alla, inbegripet rättvisa löner som ger en rimlig levnadsstandard,
17. hållbar förvaltning och produktion samt samarbete mellan arbetsmarknadens parter ger en konkurrensfördel; genom att tillämpa en enhetlig strategi skulle Europeiska unionen kunna utveckla denna fördel och – som världens största inre marknad – inta en ledande internationell roll när det gäller att främja företagens ansvar för sina handlingar och försummelser,
18. företagens tillbörliga aktsamhet, särskilt tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter, är avgörande för en ansvarsfull förvaltning av leveranskedjorna i enlighet med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, ILO:s trepartsdeklaration om principer som rör multinationella företag och socialpolitik och OECD:s riktlinjer för multinationella företag,
19. femton medlemsstater har antagit sina nationella handlingsplaner för företag och mänskliga rättigheter efter en uppmaning från kommissionen 2011¹⁰; dessa planer skiljer sig kraftigt åt när det gäller genomförandestrategier och åtaganden; vissa länder har infört eller planerar att införa tvingande lagstiftning om tillbörlig aktsamhet,
20. kommissionens analys visar att endast en minoritet av företagen i Europeiska unionen för närvarande visar heltäckande tillbörlig aktsamhet som tar hänsyn till alla mänskliga rättigheter och arbetstagarrättigheter samt miljöpåverkan och täcker hela värdekedjan¹¹; detta kan medföra allvarliga risker för både rättighetshavare och företag,

⁹ Unctad, *World Investment Report* (2013).

¹⁰ Europeiska kommissionen, meddelandet *En förnyad EU-strategi 2011–2014 för företagens sociala ansvar*, KOM(2011) 681 slutlig.

¹¹ Europeiska kommissionen (2020): *Study on due diligence requirements through the supply chain*.

21. frivilliga åtgärder och initiativ från företag, fackföreningar, näringslivsorganisationer och andra berörda parter, såsom sektorsdialoger och sektoriella eller tematiska flerpartsplattformar eller initiativ samt medvetandehöjande åtgärder bland konsumenterna spelar en viktig roll, men osannolikt i sig på ett avgörande sätt kommer att förändra företagens sätt att hantera de sociala, miljömässiga och styrningsrelaterade konsekvenserna av sin verksamhet och tillhandahållandet av effektiva rättsmedel till de drabbade¹²,
22. de europeiska företagen, särskilt de som bedriver sektorsöverskridande verksamhet, ställs inför olika EU-krav på hållbarhet och tillbörlig aktsamhet samt heterogen nationell lagstiftning; behovet av lika villkor med samma standarder för alla, även för konkurrenter från tredjeländer, inom den europeiska inre marknaden erkänns därför i allt högre grad av ett växande antal europeiska företag som inser värdet av EU-omfattande obligatoriska regler om tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter¹³,
23. det för att man ska kunna förena hävstångseffekter och expertis är viktigt att ha en gemensam förståelse av kraven på tillbörlig aktsamhet inom olika sektorer, olika stora företag och olika länder, i linje med FN:s vägledande principer och OECD:s riktlinjer för multinationella företag och ILO:s trepartsdeklaration om principer som rör multinationella företag och socialpolitik,

SOM UNDERSTRYKER ATT

24. kränkningar av de grundläggande rättigheterna i arbetslivet, dåliga arbetsvillkor, särskilt brister i fråga om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, avsaknaden av rättvisa löner, oregelbunden eller alltför lång arbetstid, diskriminering samt könsrelaterat våld och trakasserier som på ett oproportionerligt sätt drabbar kvinnor och flickor, även i leverans- och värdekedjor, måste åtgärdas med hjälp av en global strategi,

¹² Europeiska kommissionen (2020): *Study on directors' duties and sustainable corporate governance*. Europeiska kommissionen (2020): *Study on due diligence requirements through the supply chain*.

¹³ Europeiska kommissionen (2020): *Study on due diligence requirements through the supply chain*.

25. genomförandet av målen för hållbar utveckling förutsätter en kraftfull agenda för anständigt arbete, vilket också påpekas i mål 8 för hållbar utveckling; främjandet av anständiga arbeten är också en viktig del i hållbar produktion och konsumtion samt för att man ska kunna bekämpa fattigdom och svält, stärka det sociala skyddet, stödja jämställdhet och minska ojämlikhet,
26. det i första hand är varje enskild stats ansvar att respektera, skydda och garantera enskilda personers mänskliga rättigheter inom sitt territorium och/eller sin jurisdiktion; företagens ansvar för att respektera de mänskliga rättigheterna är oberoende av staternas förmåga eller vilja att fullgöra sin skyldighet att skydda de mänskliga rättigheterna,
27. det för att målen i Agenda 2030 för hållbar utveckling ska kunna uppnås krävs ökade insatser och konkreta åtgärder för att främja anständigt arbete, även inom de globala leveranskedjorna,
28. en viktig del av EU:s insatser för att främja anständigt arbete i globala leveranskedjor består i att skapa en gynnsam miljö för och främja en ansvarsfull förvaltning av leveranskedjor,
29. det kommer att krävas samtidiga insatser genom alla befintliga politiska kanaler för att man ska kunna åtgärda bristerna i skyddet av de mänskliga rättigheterna i de globala leveranskedjorna; Europeiska unionen och dess medlemsstater, arbetsmarknadens parter samt berörda intressenter, inbegripet det civila samhället, måste samarbeta för att förena sina insatser för att åstadkomma en stabil policyram och strategi som skapar lika villkor på internationell nivå,
30. alla eventuella skyldigheter som åläggs företag bör vara i linje med internationella åtaganden, vara proportionerliga, skapa rättssäkerhet, ta hänsyn till de små och medelstora företagens särskilda situation och behov och syfta till att stärka anständigt arbete samt främja ansvarsfulla förbindelser mellan EU-företag och deras partner i utvecklingsländer,

SOM VÄLKOMNAR ATT EUROPEISKA KOMMISSIONEN

31. har åtagit sig att främja social rättvisa i omvärlden för att säkerställa en rättvis omställning av den globala ekonomin¹⁴,
32. har meddelat sin avsikt att under 2021 lägga fram ett nytt initiativ om hållbar företagsstyrning, som bland annat behandlar mänskliga rättigheter och aktsamhetskravet och skälig försiktighet på miljöområdet inom alla ekonomiska leveranskedjor och värdekedjor¹⁵,
33. vidtar åtgärder på olika politikområden för att främja anständigt arbete i globala leveranskedjor och värdekedjor och har aviserat ytterligare åtgärder; dessa politikområden omfattar handel, utvecklingssamarbete, dialoger och politik på arbetsmarknads- och människorättsområdet, sektorspolitik, grannskapspolitik och åtgärder som rör företagens ansvar, offentlig upphandling, företagsrapportering, hållbar finansiering, tillbörlig aktsamhet i leveranskedjor för konfliktmineraler samt miljö- och konsumentpolitik,
34. stärker sitt samarbete med partnerländer och i internationella forum för att aktivt främja och stödja de nationella och globala insatserna för att genomföra FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, OECD:s riktlinjer för multinationella företag och ILO:s trepartsdeklaration om principer som rör multinationella företag och socialpolitik,

¹⁴ Europeiska kommissionen: meddelandet *Ett starkt socialt Europa för rättvisa omställningar*, COM(2020) 14 final.

¹⁵ Europeiska kommissionen: meddelandet *EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030*, COM(2020) 380 final.

35. har uppmanat medlemsstaterna att anta nationella handlingsplaner¹⁶, och överväger olika former av ytterligare incitament för företagen att integrera målen för hållbar utveckling i sin verksamhet i enlighet med kommissionens diskussionsunderlag *Mot ett hållbart EU 2030*¹⁷, i linje med EU:s uttalade villighet att undersöka alternativ för att trappa upp genomförandet av FN:s vägledande principer, bland annat genom en möjlig motsvarande EU-handlingsplan¹⁸,
36. har gjort ett kraftfullt åtagande för att skapa en kultur av hållbar företagsstyrning och uppnå en välfungerande, inkluderande ekonomi som verkar för människorna och ger resultat i fråga om miljömässiga och sociala mål¹⁹,

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA BESLUT,

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT, I ENLIGHET MED SINA BEFOGENHETER OCH MED BEAKTANDE AV NATIONELLA OMSTÄNDIGHETER OCH MED RESPEKT FÖR ARBETSMARKNADSPARTERNAS ROLLER OCH OBEROENDE,

37. ÖKA sina insatser för att effektivt genomföra FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, bland annat genom nya eller uppdaterade nationella handlingsplaner bestående av en smart blandning av frivilliga och obligatoriska åtgärder, när så är lämpligt; förfarandena för utarbetande av nationella handlingsplaner måste vara inriktade på att åtgärda brister när det gäller skyddet av de mänskliga rättigheterna och bör kontinuerligt involvera arbetstagare och andra rättighetshavare från berörda grupper och samhällen samt arbetsmarknadens parter,
38. ÖVERVÄGA att delta i Alliance 8.7 för att påskynda åtgärderna i samband med delmål 8.7 i målen för hållbar utveckling för 2030 för att utrota barnarbete och tvångsarbete och människohandel i globala leveranskedjor,

¹⁶ Europeiska kommissionen: meddelandet *En förnyad EU-strategi 2011–2014 för företagens sociala ansvar*, KOM(2011) 681 slutlig.

¹⁷ Europeiska kommissionen (2019), diskussionsunderlaget *Mot ett hållbart EU 2030*, COM(2019) 22.

¹⁸ Rådets slutsatser om EU:s prioriteringar i FN:s forum för mänskliga rättigheter 2019, som antogs av rådet vid dess 3673:e möte den 18 februari 2019, dokument ST 6339/19.

¹⁹ Meddelandet från kommissionen 2019 om den europeiska gröna given; kommissionens handlingsplan 2018 för finansiering av hållbar tillväxt; initiativet för hållbar företagsstyrning, som leds av GD Rättsliga frågor.

39. ÖVERVÄGA att stödja den ILO-förvaltade nollvisionsfonden och liknande projekt som drivs av andra internationella organisationer och som bidrar till visionen att nå noll allvarliga och dödliga arbetsrelaterade olyckor, skador och sjukdomar i globala leveranskedjor, och STÖDJA insatserna för att integrera rätten till säkra och hälsosamma arbetsvillkor i ILO:s ramverk för grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet²⁰,

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA OCH EUROPEISKA KOMMISSIONEN ATT, I ENLIGHET MED SINA BEFOGENHETER OCH MED BEAKTANDE AV NATIONELLA OMSTÄNDIGHETER OCH MED RESPEKT FÖR ARBETSMARKNADSPARTERNAS ROLLER OCH OBEROENDE,

40. med hjälp av sin interna och externa politik på olika områden, i multilaterala forum och tillsammans med globala partner FRÄMJA mänskliga rättigheter i globala leveranskedjor och anständigt arbete i hela världen, inbegripet en nolltoleranspolitik i fråga om barnarbete och tvångsarbete, människohandel och andra kränkningar av och brott mot de mänskliga rättigheterna,
41. ÖVERVÄGA att inrätta eller intensifiera initiativ, särskilt partnerskapsprogram, i syfte att stärka yrkesinspektionssystemen i tredjeländer,
42. BIDRA till en hållbar och motståndskraftig global återhämtning från covid-19-krisen genom att vidta åtgärder för att hantera krisens globala konsekvenser för arbetstagare och andra rättighetshavare i de globala leveranskedjorna och genom att införa strategier för en rättvis omställning,
43. SAMARBETA för att främja samstämmighet mellan nationella och europeiska åtgärder för hållbar företagsstyrning, inbegripet när det gäller kraven på leveranskedjorna, samt ett effektivt genomförande av dessa åtgärder med tanke på den svåra ekonomiska situation som de europeiska företagen hamnat i på grund av covid-19-krisen,

²⁰ Europeiska unionens råd: Framtidens arbetsliv: Europeiska unionen stöder ILO:s hundraårsdeklaration, 24 oktober 2019, dokument ST 13436/19.

44. UPPDATERA sitt meddelande från 2006 *Anständigt arbete för alla – EU:s bidrag till agendan för anständigt arbete i världen*,
45. senast 2021 LANSERA en EU-handlingsplan som är inriktad på att utforma globala leveranskedjor på ett hållbart sätt och på att främja mänskliga rättigheter, sociala och miljömässiga standarder för tillbörlig aktsamhet samt öppenhet och som tar hänsyn till erfarenheter och lärdomar från covid-19-pandemin; detta stöder ett konsekvent genomförande av FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, ILO:s trepartsdeklaration om principer som rör multinationella företag och socialpolitik samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag; handlingsplanen bör tillgodose behoven hos dem som befinner sig i början av de globala leveranskedjorna, ofta i utvecklingsländer, och därmed komplettera en uppdaterad agenda för anständigt arbete,
46. LÄGGA FRAM ett förslag till EU-rättslig ram för hållbar företagsstyrning, som inbegriper sektorsöverskridande skyldigheter vad gäller företagens tillbörliga aktsamhet i globala leveranskedjor; detta skulle kunna inbegripa ett fastställande av vilken typ av riskhanteringsprocess företagen måste följa för att identifiera, förebygga, mildra och redogöra för de negativa konsekvenser företagets verksamhet medför vad gäller mänskliga rättigheter, arbetstagarrättigheter och miljön,
47. PLANERA lämpliga stödåtgärder för utvecklingssamarbete och extern politik som kan åtfölja genomförandet av en smart blandning av åtgärder i de globala leveranskedjorna, inklusive EU-lagstiftning, och förutse deras eventuella inverkan när det gäller att skapa lika villkor på global nivå samt deras tillämpning genom partner i tredjeländer,
48. FRÄMJJA utarbetandet och genomförandet av nationella handlingsplaner för företag och mänskliga rättigheter i medlemsstaterna i syfte att öka samordningen och samstämmigheten,
49. ÖVERVÄGA att lägga fram vägledande riktlinjer i form av kvalitetskriterier och kvalitetsstandarder för de nationella handlingsplanerna för företag och mänskliga rättigheter och skapa strukturer för ömsesidigt lärande mellan medlemsstaterna med avseende på deras nationella handlingsplaner för företag och mänskliga rättigheter,

50. ÖVERVÄGA att inleda EU-omfattande sektorsdialoger och utvidga de nationella sektorsspecifika strategierna på flerpartsbasis i syfte att ta itu med frågor som rör mänskliga rättigheter och arbetstagarrättigheter i globala leveranskedjor och värdekedjor,
51. STÖDJA och aktivt UTNYTTJA arbetet i byrån för grundläggande rättigheter²¹ och dess rådgivande roll i fråga om tillgång till rättsmedel när det gäller negativa effekter på de mänskliga rättigheterna i globala leveranskedjor,
52. STRÄVA efter att i handelsavtal införa ambitiösa hållbarhetskapitel med strikta bestämmelser om sociala rättigheter, arbetstagarrättigheter och ansvarsfull förvaltning av leveranskedjor och verkningsfulla klausuler om väsentliga delar vad gäller mänskliga rättigheter; fortsätta arbetet med att stärka övervaknings- och efterlevnadsmekanismerna och med att försöka säkerställa att länder som omfattas av ensidiga tullförmåner ansluter sig till internationella människorätts- och arbetsnormer.
-

²¹ Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (2020), *Report on Business and Human Rights - Access to Remedy*.